

FOTO HARRI ROSPU

areen

Odette/Otilie, Manon,
Rosalinde, Nikia. Eesti
publiku jaoks ühendab
balletimaailma peategelasi
üks esitaja - Eesti Teatriliidu
aastauhinna 2012 võitja

Alena Shchegoleva

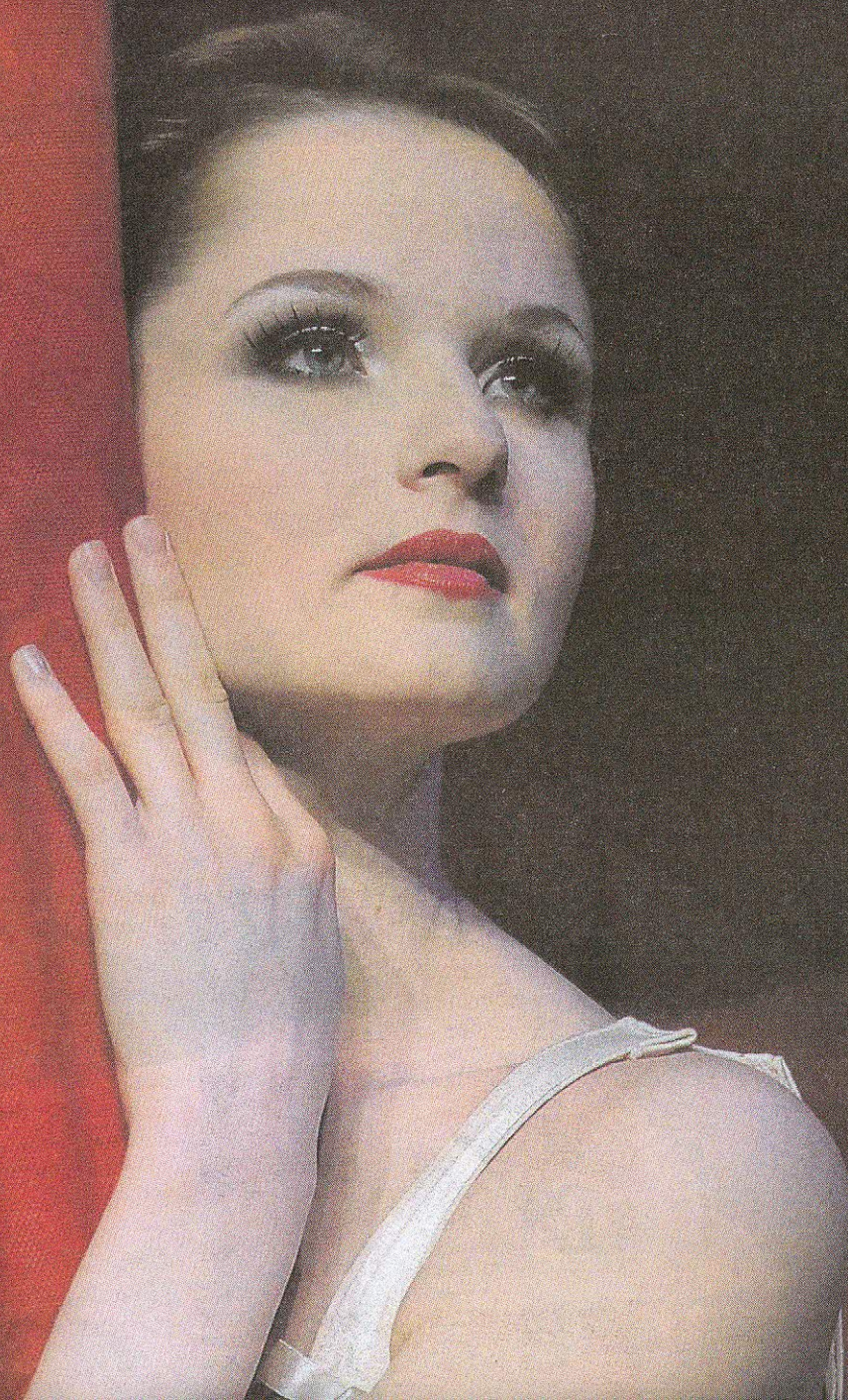
Odette/Ottilie, Manon,
Rosalinde, Nikia. Eesti
publiku jaoks ühendab
balletimaailma peategelasi
üks esitaja – Eesti Teatriliidu
aastaauhinna 2012 võitja

Alena Shkatula

Baleriini portreeterib

Viktorija Ladõnskaja. ▶▶ 34

Eesti balleti valgevene pärl

33 ◀◀

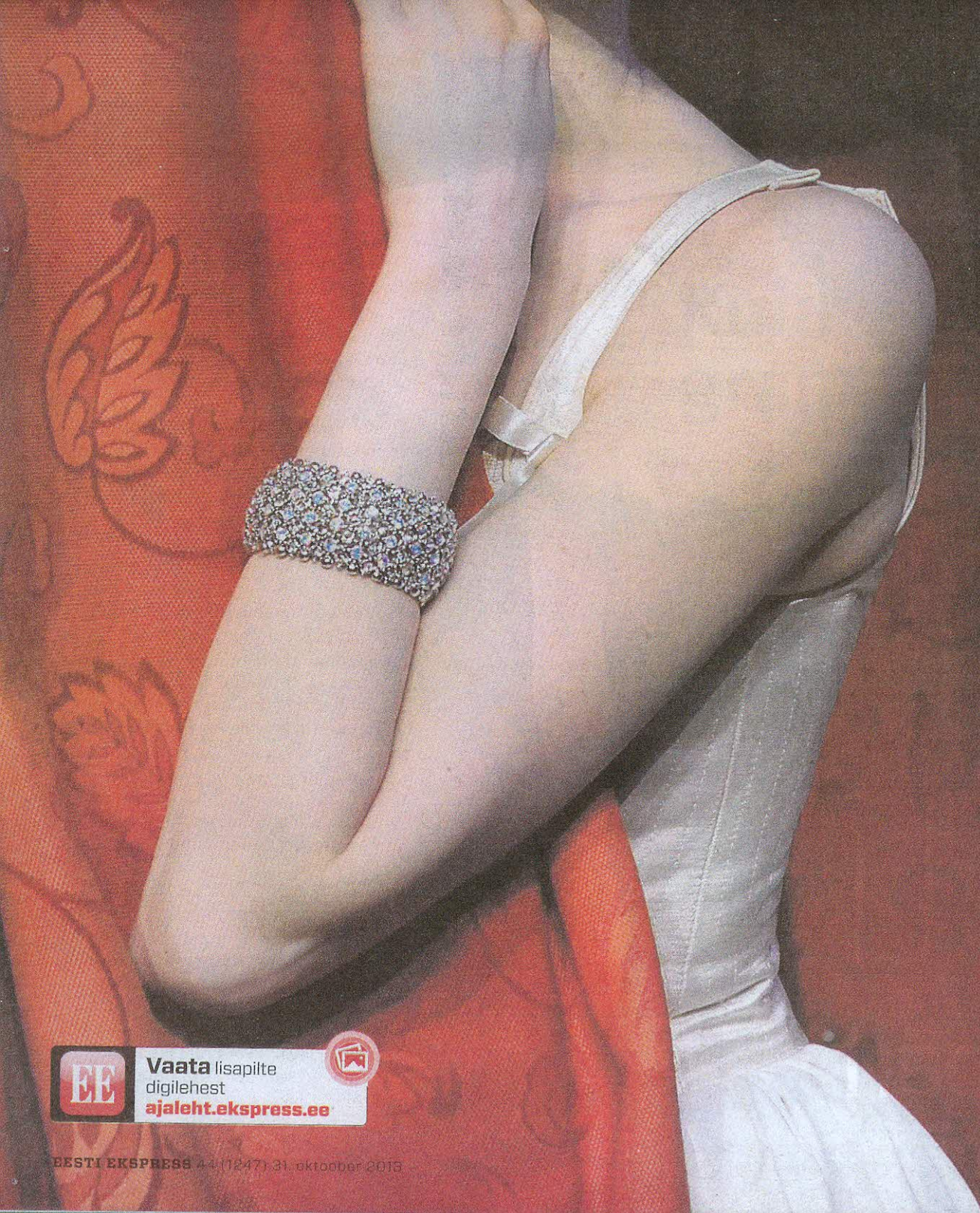
Mai 2013. Eesti ooperi- ja balletiteatris käib proov. Solist Alena Shkatula (28) liigub laval ja tunneb äkki, et keegi lööb talle täiest jõust vastu jalga. Alena pöördub imestunult ringi, et pahategijat näha, kuid selja taga ei ole kedagi. "Issand! Täpselt nagu õpikus," käib peast läbi. Ta luges juba balletikoolis, et tugeva löögi tunne tekib hetkel, kui rebeneb lihas. Baleriin viiakse proovist kiirabiga haiglasse. Hetkeni, kuni ravimid mõjuma hakkasid, hoidis Shkatula oma sääremarjalihast - neli tundi - kahe käega kinni, sest nii kui lahiti lasi, tundis füüsiliselt, kuidas osa lihastest ronib üles-, teine aga kisub allapoole.

Kui Alena nüüd sellest valust räägib, lisab ta kergelt: "Juhtub. Balletimaailmas on see normaalne."

Hämmastav on hoopis muu. Eesti publik on hakanud viie aasta eest Valgevenest Eestisse tulnud baleriini sedavõrd armastama, et lavastuse nime asemel võib vaataja suust kuulda "käisime Shkatulat vaatamas" või noortelt baleriinidelt "äkki Shkatula pärandab oma varvaskingad mulle". Kui uudis baleriini vigastusest oli teatavaks saanud, küsisid kriitikud: "Millal Shkatula jälle tantsib?"

Seekordse Areeni kaanekangelasega kohtumisel polnud raskusi tema äratundmisega. Sest baleriini, isegi väljaspool rolli, ei ole võimalik mitte ära tunda - hoiak! Ja võib eeldada, et ta tellib endale intervjuu ajal vaid vett. Alena tellib endale tõepoolest vett, kuid märkusega, et tegelikult sööb ta absoluutselt kõike, ei mingeid dieete. "Mis siis, et ballett on kunst, kuid see on maksimaalselt lähedal spordile. Ja füüsiline aktiivsus on nii võimas, et mingeid dieete ei ole vaja."

"TÜTREKE, KAS SA JALGA ÜLE PEA suudad tõsta?" Selle lausega algas väikese Alena baleriinielu. Kui Alena oli seitsmene, viis ema tütre balletiringi katsetele. Teised

vaskimad mulle". Kui uudis baleriini vi-
gastusest oli teatavaks saanud, küsisid
kriitikud: "Millal Shkatula jälle tantsib?"

Seekordse Areeni kaanekangelasega
kohtumisel polnud raskusi tema ära-
tundmisega. Sest baleriini, isegi väljas-
pool rolli, ei ole võimalik mitte ära tun-
da - hoiak! Ja võib eeldada, et ta tellib en-
dale intervjuu ajal vaid vett. Alena tellib
endale tööpooldest vett, kuid märkusega,
et tegelikult sööb ta absoluutselt kõike,
ei mingeid dieete. "Mis siis, et ballett on
kunst, kuid see on maksimaalselt lähedal
spordile. Ja füüsiline aktiivsus on nii või-
mas, et mingeid dieete ei ole vaja."

"TÜTREKE, KAS SA JALGA ÜLE PEA suudad
tõsta?" Selle lausega algas väikese Alena
baleriinielu. Kui Alena oli seitsmene, viis
ema tütre balletiringi katsetele. Teised
soovijad tegid ümberringi venitusi. Kui
ema küsis, mida tütar oma jalgadega teha
suudab, vastas too: "Ei tea... Ei saa..." Kuid
tulevasel solistil läks esimene voor edu-
kalt. Selleks, et tütar läbiks ka teise, me-
ditsiinilise vooru, tõmbas ema Alena hai-
gusloost välja lehekülje, kus oli kirjas, et
tal oli varases lapseas olnud nihkega ja-
laluumurd. Kuid kolmandas voorus tek-
kisid komisjonil siiski küsimused, nüüd
juba geneetilist laadi: Alena oli väikest
kasvu. Äkki jääbki selliseks lühikeseks?

Et selles küsimuses selgust saada, väl-
jus Shkatula tulevane õpetaja kabinetist
ja küsis: "Kas Alena vanemad on siin?"

"Siin!" vastas isa ja ajas oma kahe-
meetrise kogu püsti. "Võtame!" kinnitas
komisjon.

Seejuures ei olnud Shkatula pere üld-
se balletiga seotud: ema oli ametnik-sek-
retär, isa ehitaja. Nad elasid ühes Mins-
ki-lähedases linnas ja ballett seostus neil
ettekujutusega "millestki huvitavast".

Kahe aasta pärast langetasid vane-
mad juba tõsise otsuse: mitte jätta tüdru-
kut lihtsalt balletiringi, vaid anda ta pä-
riselt balletile. Alena võeti üheksa-aasta-
selt balletikooli vastu.

EE Vaata lisapilte
digilehest
ajaleht.ekspress.ee

FOTO ALEKSANDR IVAŠKEVIČ

Eesti teatri aastaauhind on taskus

- Alena Shkatula lõpetas 2003. aastal Minski Balletikooli klassikalise balleti erialal.
- Aastail 2001–2003 stažeeris Valgevene Suures Ooperi- ja Balletiteatris.
- 2003. aastast sai temast samas solist.
- Alates 2008. aastast on ta Eesti Rahvusballeti solist.
- Tema repertuaari kuuluvad: Tuhkatriinu Prokofjevi "Tuhkatriinus", Jeanne Hébuterne Eduri/Aintsi "Modigliani – neetud kunstnikus", Rosalinde Hyndi "Rosalindes", Manon MacMillani "Manonis", Odette/Otilie Tšaikovski "Luikede järves", Dražeehaldjas ("Lilled valsi" solistipartii) Tšaikovski "Pähklipurejas", printsess Florina ja Sirelihaldjas Tšaikovski "Uinuv kaunitaris", kuninganna Anna Nixon "Kolmes musketäris", Nikia Minkuse "Bajadeeris", solistipartiid Raveli "Boléros" ja Scholzi Teises sümfoonia.
- Ta on võitnud Eesti Teatriliidu aastaauhinna 2012.

mõistmine kohe," vastab Alena küsimusele, kuidas nad ennast teatris esialgu arusaadavaks tegid. "Pluss inglise keel, pluss vene keel. Ballett on üldse rahvusvaheline keskkond. Seda, et meid ei oleks mõistetud või mitte vastu võetud, ei ole me Eestis kogenud."

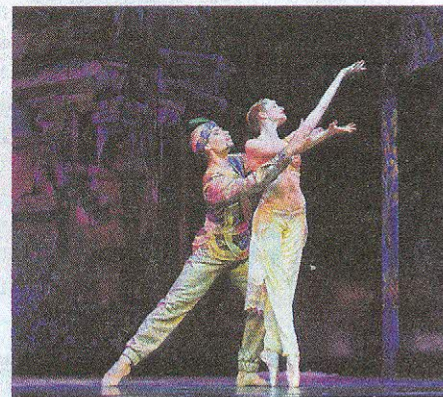
TÖSI, KLAASIKILDUDEGA VARVASKINGAD on Alena elus siiski ette tulnud. Õnneks mitte Estonias. Kaunite kunstide maailm paljastab teinekord oma väärustunud näo. Näiteks siis, kui Moskva Suure Teatri balletitrupi juhile **Sergei Filinile** selle aasta alguses hapet näkku visati. Veel enne, kui algas Alena koostöö Estoniaga, sõitis ta Peterburi Riikliku Balletiteatri kunstilise juhi **Boriss Eifmani** juurde proovidesse. Ja seal, grimmitoas, avastas Alena Shkatula oma varvaskingadest klaasikillud.

"Ma võtsin seda komplimendina, kuid sellises atmosfääris ma töötada ei taha," ütleb Shkatula. Mõni aasta hiljem pöördus Eifman veel kord Alena poole. Peterburis oli baleriin "ära langenud" ja talle oli vaja kiiresti asendajat. Asendaja võeti Tallinnast, Shkatula läks rolli sisse sõna otseses mõttes mõne päevaga.

"Hingeliselt kõige keerulisem oli esineda tänavu Valgevenes. Nüüd, kui Tallinnas oli juba nii palju tantsitud, sõitis meie teater külalisetendustele Minskisse. Ja see oli väga erutav," meenutab Alena. "Kujutage ette, et saalis on 1300 inimest, ja 800 neist on tulnud spetsiaalselt sind vaatama, ja mis kõige tähtsam: hindama! Äärmiselt raske on esineda nende ees, kes sind kunagi õpetasid."

Pärast Tallinna trupi esinemist lausa lahvas Minski teatrisaalis aplaus. Nagu Alena tunnistab, on selles siiski teatav mentaliteedi erinevus, sest Eestis (isegi kui väga meeldib) ei reageeri publik etenduse lõppedes nii tormiliselt.

"OI, MEIL ON SIIN TITT!" Alena demonst-

FOTOD HARRI ROSPU

LAPSEST SAATI VARVASKINGADES: "Ballett on kunst, kuid see on maksimaalselt lähedal spordile," ütleb Valgevenest pärit baleriin Alena Shkatula.

"See on mõnevõrra teistmoodi, kui kaalukaid põhjusi minema sõita kui ai-

LAPSEST SAATI VARVASKINGADES: "Ballett on kunst, kuid see on maksimaalselt lähedal spordile," ütleb Valgevenest pärit baleriin Alena Shkatula.

"See on mõnevõrra teistmoodi, kui siin tavatsetakse balletikoolis õppimist mõista. See ei ole balletiring, vaid spetsiaalne õppeasutus, kus sa päriselt elad: kümme balletisaali ja oma lava. Ning kogu teismeliseelu koolis, ilma vanemateta."

Reaktsioonile "karm lugu, teil nähtavasti ei olnud üldse lapsepõlve", vastab Alena: "Vastupidi, mul on meeles iga-sugused vahvad asjad. Näiteks see, kuidas me pärast tunde lavaeesriidega kiikusime... Kuid kindla režiimi juures ja ühiselamus kulub aeg väga ratsionaalselt. Edasi-tagasi sõitmine jääb ära. Selles mõttes on tegemist õige taktikaga."

Alena Shkatula hakkas juba teisel kursusel stažeerima Minski Väikeses Teatris. Pärast kooli jaotati kogu Alena kursus teatrite vahel ära. 2003. aastal sai Alenast Valgevene Suure Ooperi- ja Balletiteatri solist.

"MISSUGUNE TIBATILLUKE LINN.." mõtles Alena, kui 2008. aastal esimest korda Tallinna tuli. Baleriin otsis koos oma mehe **Aleksandr Kanapljoviga** (kes tantsib praegu samuti Estonias) uut teatrit. Neid ei häirinud Valgevenes valitsev poliitiline olukord, neil ei olnud mingeid muid

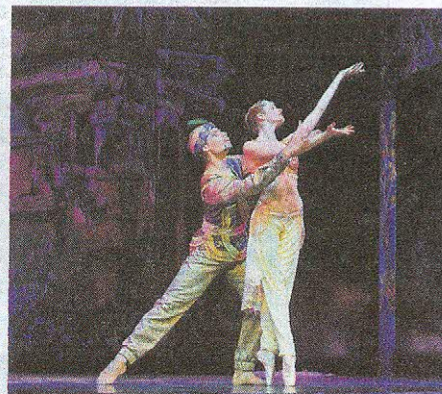
kaalukaid põhjusi minema sõita kui ainult üks - soov uute arengute, uute rollide ja uue teatri järele.

Nad tahtsid leida tööd Saksamaal, kuid asjaolude kokkulangemise tõttu ei pakkunud Saksamaa teatrid neile tööd ühe katuse all. Laulatatud abikaasade Alena ja Aleksandri jaoks oli oluline töötada just ühes ja samas teatris. Estonia tegi neile sellise ettepaneku. Enamgi veel. Shkatulale anti kohe võimalus saada solistik.

Peterburi Riikliku Balletiteatri grimmitoas avastas Alena Shkatula oma varvaskingadest klaasikillud.

"Ma ei ole veendunud, et jään Eestis se alatiseks elama, kuid praegu olen eluga selles teatris väga rahul," ütleb Alena. "Toomas Eduriga on väga huvitav töötada. Nüüd ma saan aru, et baleriini karjäärilast arengut ei otsusta geograafia. Võib töötada kõige juhtivamates teat-

■ Ta on võitnud Eesti Teatriliidu aasta-auhinna 2012.

FOTOD HARRI ROSPU

ESTONIA PRIIMABALERIINI ROLLID: Alena Shkatula ja Anatoli Arhangel'ski balletis "Bajadeer" (ülal) ning Alena Shkatula ja Maksim Chukrajov balletis "Manon".

rites, kuid mitte mängida seda, millest unistad. Aga siin - hämmastavalt pulbitsev teatrielu, hulk maailmanimega artiste, kes sõidavad meie juurde, ja ideedest pakatav kollektiiv."

Alena ja Aleksandr lähevad novembris eesti keele eksamile, esialgu kõige madalama kategooria omale, selleks, et saada elamisluba. Viie Tallinnas elatud aastaga on neil siin nii oma korter kui ka lemmikkohad ja uued pereliikmed: kaks kassi.

"Meie keel - see on tants, ja selles mõttes tekkis kollektiivis vastastikune

Peterburis on baleriin "aia langenda" ja talle oli vaja kiiresti asendajat. Asendaja võeti Tallinnast, Shkatula läks rolli sisse sõna otseses mõttes mõne päevaga.

"Hingeliselt kõige keerulisem oli esineda tänavu Valgevenes. Nüüd, kui Tallinnas oli juba nii palju tantsitud, sõitis meie teater külalissetendustele Minskisse. Ja see oli väga erutav," meenutab Alena. "Kujutage ette, et saalis on 1300 inimest, ja 800 neist on tulnud spetsiaalselt sind vaatama, ja mis kõige tähtsam: hindama! Äärmiselt raske on esineda nende ees, kes sind kunagi õpetasid."

Pärast Tallinna trupi esinemist lausa lahvatas Minski teatrisaalis aplaus. Nagu Alena tunnistab, on selles siiski teatav mentaliteedi erinevus, sest Eestis (isegi kui väga meeldib) ei reageeri publik etenduse lõppedes nii tormiliselt.

"OI, MEIL ON SIIN TITT!" Alena demonstreerib intervjuu lõpuks uhkusega Estonia teatri kulssidetagust ja oma grimmituba. Kuid kui ta ukse avab, avastab ta sealt ühe oma kolleegi, kes sai mõne kuu eest emaks ja kes kiigutab süles imikut.

"See on tänapäeva baleriinide maailm," naeratab Shkatula. "Ema-baleriin kiigutab last, läheb lavale, ja teine baleriin vaatab sel ajal lapse järele."

Emaduse teema on ka Alena enda jaoks väga tähtis. Ta tunnistab, et ei kuulu sugugi nende õrnema soo esindajate hulka, kes seavad esikohale karjääri. Vastupidi: "Tahaks ju ka väljaspool lava kellegi jaoks tähtis olla."

Seni, kuni sääremarjalihäs jõudsalt paraneb, käib baleriin aktiivselt Eesti Vene Teatris, loeb raamatuid - lemmikžanr on elulood -, teeb ise süüta ja võtab vastu külalisi. Ning käib metsas seenel. Sellepärast, et seenelkäimine - see on parim teraapia.

Kuid kriitikute eespool mainitud küsimusele, millal Shkatula siis uuesti tantsima hakkab, vastab Eesti Rahvusballeti priimabaleriin nii: "Lähem kindlasti varsti lavale! Võib-olla juba "Pähklipurejasse". Seda öeldes tõmbuvad Alena silmad niiskeks.